

**KALISKI OKRĘG
TOWARZYSTWA RATOWANIA
TONĄCYCH W STRUKTURZE CARSKIEGO
ROSYJSKIEGO TOWARZYSTWA
RATOWANIA NA WODACH**

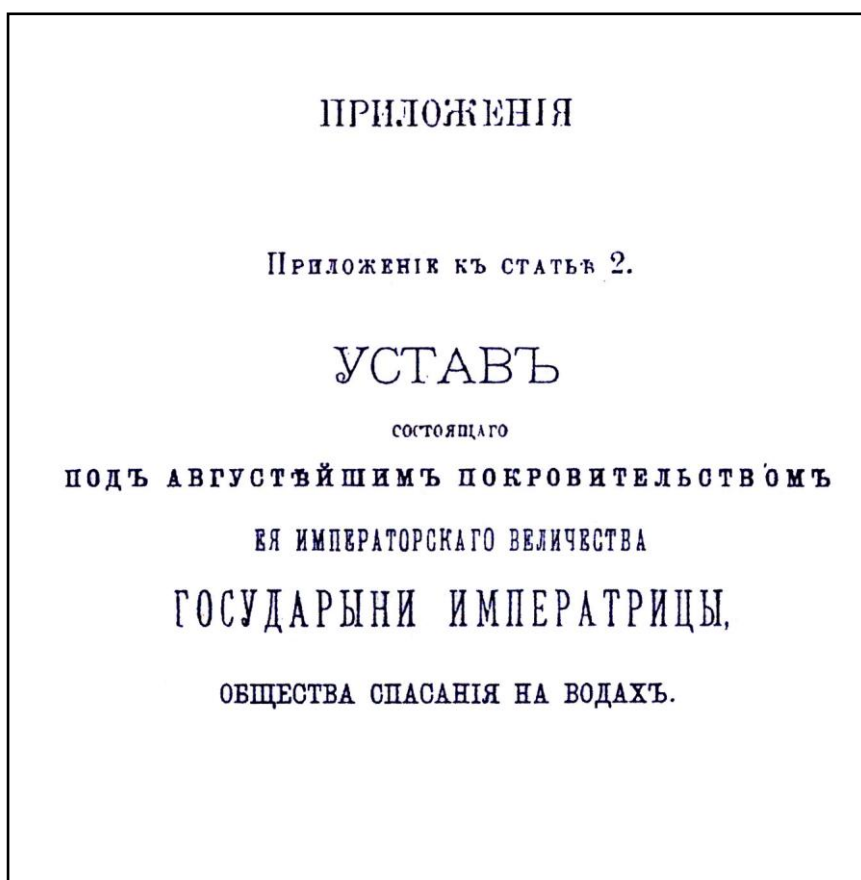
WACŁAW NOWAK

Kalisz, 2009

Carskie Rosyjskie Towarzystwo Ratowania na Wodach

Carskie Rosyjskie Towarzystwo Ratowania na Wodach (oryginalna nazwa: Impieratorskoje Russijskoje Obszcziestwo Spasanija na Wodach), zwane w dalszej części opracowania Towarzystwem, powołane zostało w 1872 r. w Petersburgu pod patronatem, jak stanowi statut „Najjaśniejszej Pani Imperatorowej”. Statut organizacji zawierał wiele postępowych, jak na owe czasy, postanowień. Przyznawał np. równe prawa mężczyznom i kobietom w przystępowaniu do Towarzystwa i to bez względu na status społeczny i posiadany majątek.

Strona tytułowa Statutu

Celem Towarzystwa było niesienie pomocy potrzebującym, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie na morzach, jeziorach i rzekach Rosji.

Statut ustanawiał następujące rodzaje członkostwa:

- członków rzeczywistych, którzy corocznie wpłacali składkę w wysokości 5 rubli lub jednorazowo 100 rubli i więcej;
- członków ratowników, którzy corocznie wpłacali kwoty od 1 do 5 rubli.

Godnością członków honorowych obdarowani byli:

- 1) członkowie carskiej rodziny, którzy posiadali upoważnienie do posługiwania się tym tytułem;
- 2) osoby duchowne i świeckie, które przyczyniły się swymi czynami lub ofiarami pieniężnymi do rozwoju Towarzystwa.

Członkowie honorowi drugiej grupy brali udział z Ogólnym Zebraniem i na równi z członkami rzeczywistymi korzystali z czynnego i biernego prawa wyborczego na wszystkie funkcje we władzach Towarzystwa.

Środki Towarzystwa pochodziły z następujących źródeł:

- corocznych pieniężnych składek członków,
- jednorazowych pieniężnych ofiar, wniesionego sprzętu ratowniczego lub innego rodzaju majątku.

Można więc było również wносить wkład w formie rzeczowej.

Towarzystwo używało pieczęci i sztandaru w szacie zatwierdzonej przez Ministerstwo Morskie, które sprawowało nad nim nadzór.

Za osobiste poświęcenie i odwagę członków statut przewidywał możliwość stosowania następujących nagród i wyróżnień:

- nagrody pieniężne,
- pochwały,
- srebrne medale,
- złote medale.

Wzory medali zatwierdzane były przez rząd. W szczególnych przypadkach Towarzystwo mogło wnioskować o przyznanie najwyższych odznaczeń członkom, którzy wyróżnili się w znaczący sposób w swej działalności organizacyjnej. Procedurę przyznawania tych odznaczeń wyznaczały zasady określone przez zarząd Główny i zatwierdzone przez Ogólne Zebranie.

W miarę swych możliwości Towarzystwo mogło ustanawiać oddzielny fundusz, z którego wypłacane były renty tym członkom, którzy w wyniku niesienia pomocy na wodach (służby) stały się niezdolne do pracy oraz rodzinom członków, którzy stracili życie w czasie pełnienia obowiązków służbowych. Był to, jak na ówczesne czasy, doskonały system samopomocy organizacyjnej.

Zgodnie ze statutem złotą odznakę otrzymywali członkowie honorowi, przewodniczący Towarzystwa, jego zastępcy, członkowie zarządu, sekretarz, skarbnik, inspektor i członkowie, którzy wpłacili nie mniej niż 200 rubli rocznie lub 2.000 rubli jednorazowo. Niestety, jak z tego wynika, złota odznaka osiągalna była tylko dla osób majątnych. Mężczyźni mogli ją nosić po prawej stronie piersi, a kobiety po lewej, na określonej wstążce.

Odnakę srebrną nadawano członkom, którzy wpłacili rocznie nie mniej niż 50 rubli lub jednorazowo 500 rubli. Odznaki można było nosić wyłącznie w czasie pełnienia swoich funkcji lub dopóki wpłacane były wyżej określone kwoty. W przypadku zwolnienia z pełnionej funkcji lub zaprzestania uiszczania wpłat, odznaki jak i legitymacje członkowskie zwracano Towarzystwu.

Członkowie załóg łodzi ratunkowych oraz sternicy mieli przyznawane specjalne odznaki rozpoznawcze.

Bardzo ciekawie kształtowała się struktura organizacyjna Towarzystwa. Jak wyżej wspomniałem, podlegało ono Ministerstwu Morskiemu. Jego władzami były:

- Ogólne Zebranie,
- Zarząd Główny.

W terenie organizacja działała poprzez okręgi.

Najwyższą władzę Towarzystwa stanowiło Ogólne Zebranie. Mogło ono być zwyczajne lub nadzwyczajne. Pierwsze zwoływane było dwa razy w roku – w miesiącach marcu i listopadzie. Wiosenne w celu wysłuchania sprawozdania i dyskusji nad nim oraz przyznania nagród, jesienne zaś dla zatwierdzenia listy nagród. Zebranie nadzwyczajne zwoływano w przypadkach uznanych przez Zarząd Główny za nie cierpiące zwłoki.

Statut określał też jasno warunki ważności Ogólnego Zebrania. Było ono prawomocne jeżeli uczestniczyło w nim nie mniej niż 30 członków lub $\frac{1}{2}$ liczby osób uprawnionych do głosowania. Jeżeli nie brała w nim udziału statutowa ilość członków, to w ciągu dwóch tygodni należało zwołać je ponownie dla rozpatrzenia spraw wniesionych pod obrady gremium, które nie doszło do skutku. Postanowienia nowego Ogólnego Zebrania były prawomocne bez względu na to czy wzięła w nim udział statutowa liczba członków, czy też nie.

W Ogólnym Zebraniu uczestniczyć mogli członkowie zwyczajni i honorowi, którzy wcześniej zgłosili swój udział. Jeśli jednak zamierzali oni wystąpić na obradach z wnioskami dotyczącymi działalności Towarzystwa, byli obowiązani zapoznać z nimi Zarząd Główny w terminie dwóch tygodni przed zebraniem. Zgłoszone wnioski poddawane były pod obrady Ogólnego Zebrania tylko wtedy, gdy były podpisane przez co najmniej 20 członków honorowych lub zwyczajnych.

Do obowiązków Ogólnego Zebrania należało:

- wybieranie składu Zarządu Głównego,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie corocznie planu działania Towarzystwa na rok następny,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań za rok ubiegły oraz publikowanie ich w dzienniku rządowym oraz terenowych informatorach,
- wybieranie rok przed terminem Ogólnego Zebrania trzech członków i trzech kandydatów na członków do komisji, której zadaniem była kontrola sprawozdań,
- podejmowanie decyzji w sprawie zmiany statutu Towarzystwa.

Decyzje w sprawach wniesionych pod obrady Ogólnego Zebrania podejmowane były zwykłą większością głosów, za wyjątkiem zmiany statutu, dla której wymagana była większość $\frac{2}{3}$ głosów.

Pomiędzy posiedzeniami Ogólnego Zebrania władzę sprawował Zarząd Główny. W jego skład wchodził: przewodniczący, zastępca, sekretarz, skarbnik i 12 członków.

Funkcjonował przy nim także specjalny inspektor, pochodzący również z wyboru. Sekretarz oraz inspektor mogli otrzymywać stałe wynagrodzenie. Pozostałe osoby ze składu Zarządu Głównego pełniły swoje funkcje nieodpłatnie.

Przewodniczący, jego zastępca, sekretarz i skarbnik wybierani byli przez Ogólne Zebranie spośród członków Towarzystwa na okres 3 lat. Kandydat na przewodniczącego miał postawione bardzo wysokie wymagania. Musiał być biegły w dziedzinie wiedzy morskiej oraz posiadać stopień admirała, generała, kapitana I rangi lub pułkownika. Tak więc funkcję tę pełnić mogła wyłącznie osoba utytułowana.

Członkowie Zarządu Głównego wybierani byli również na okres 3 lat, jednak spośród nich corocznie „wypadały” w wyniku losowania 4 osoby. Uzupełniały one następne Ogólne Zebranie i mogły być ponownie wybrane w skład Zarządu Głównego.

Postanowienia Zarządu Głównego stawały się prawomocne jeżeli były powzięte w obecności co najmniej połowy wszystkich jego członków.

Zarząd Główny posiadał bardzo szeroki zakres działania. Należało do niego:

- coroczne sporządzanie planu działalności i podział posiadanych środków,
- rozbudowa sieci stanic ratowniczych,
- gospodarowanie poprzez skarbnika zasobem środków pieniężnych i przechowywanie ich w bankach państwowych lub innych, gwarantowanych przez państwo,
- centralne zarządzanie majątkiem materialnym Towarzystwa za pośrednictwem inspektora, którego obowiązkiem było osobiste wizytowanie stanic w terenie,
- utrzymywanie stałych kontaktów z instytucjami rządowymi w sprawach dotyczących Towarzystwa,
- opracowywanie szczegółowych instrukcji dla sekretarza, skarbnika i inspektora,
- opracowywanie instrukcji dotyczącej funkcjonowania stanic ratowniczych,
- określanie wysokości środków przeznaczonych dla jednostek okręgowych na utrzymywanie stanic ratowniczych,
- sporządzanie rocznych sprawozdań z działalności Towarzystwa,
- sporządzanie list nagród,
- sporządzania wykazu tematów na obrady Ogólnego Zebrania.

Statut przyznawał Zarządowi Głównemu duży zakres samodzielności. W przypadkach, które przekraczały jego uprawnienia lecz nie cierpiały zwłoki, mógł on, biorąc jednak za to pełną odpowiedzialność, stosować wszelkie środki konieczne do osiągnięcia celów Towarzystwa.

Siedzibą Zarządu Głównego było miasto Petersburg. Zbierał się co najmniej jeden raz w miesiącu, w terminie ustalonym przez przewodniczącego.

Statutowymi jednostkami terenowymi w strukturze Towarzystwa były okręgi, tworzone w każdej guberni. Na tej podstawie powołany został w 1894 r. Okręg Kaliski, o czym w drugiej części opracowania.

Organami władzy w okręgach były odpowiednio:

- ogólne zebrania okręgów,
- zarządy okręgów.

Statut oszczędnie mówi o ogólnym zebraniu okręgu. Stanowi jedynie, że odbywało się ono nie rzadziej niż raz w roku według zasad ustalonych przez zarząd okręgu. Do jego obowiązków należało rozpatrywanie spraw, które przekraczały uprawnienia zarządu okręgu. Ogólne zebranie okręgu działało na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

Zarządy okręgów składały się z działaczy terenowych. Wybór zarządu odbywał się na ogólnym zebraniu okręgu według zasad określonych w statucie. Organ ten tworzyli: przewodniczący, sekretarz, skarbnik i 5-7 członków. W tych okręgach, które posiadały stacje ratownicze, sekretarz mógł otrzymywać wynagrodzenie w wysokości określonej przez ogólne zebranie okręgu. Pozostali członkowie zarządu pełnili swoje funkcje nieodpłatnie.

Katalog zadań zarządu okręgu również był bardzo szeroki. Należało do niego:

- kierowanie posiadanymi stanicami ratowniczymi i tworzenie nowych, zarządzanie całym majątkiem okręgu,
- przyjmowanie od członków wpłat i ofiar,
- poszukiwanie i pozyskiwanie nowych źródeł finansowania,
- coroczne sporządzanie bilansu przychodów i wydatków i przedstawianie go do zatwierdzenia ogólnemu zebraniu okręgu,
- przedstawianie zarządowi Głównemu corocznych szczegółowych sprawozdań,
- opracowywanie instrukcji dla osób pełniących funkcje w zarządzie okręgu,
- sporządzanie i przedkładanie Zarządowi Głównemu sprawozdań i danych statutowych dotyczących katastrof na wodach,
- utrzymywanie kontaktów z Zarządkiem Głównym, zarządami innych okręgów oraz osobami urzędowymi,
- przedstawianie Zarządowi Głównemu kandydatur do nagród za szczególne zasługi dla Towarzystwa,
- zwoływanie zwyczajnych zebrań okręgu, a w czasie potrzeby lub na żądanie $\frac{1}{3}$ albo 30 członków rzeczywistych, zebrań nadzwyczajnych.

Ciekawy był system rozliczania wpływów pieniężnych okręgu. Otóż, z wyłączeniem przychodów pochodzących od ofiarodawców, 90% pozostawało do dyspozycji zarządu okręgu na pokrycie jego potrzeb, a pozostałe 10% było przekazywane na powiększenie kapitału zasadniczego Towarzystwa. Zarząd Główny zaś, według możliwości i uznania, przyznawał zarządom okręgów pule przeznaczone na zaspokojenie potrzeb terenu.

Każdy okręg posiadał swojego przedstawiciela w Zarządzie Głównym, który miał prawo uczestniczyć w jego posiedzeniach z głosem doradczym. W miarę potrzeby przedstawiciel okręgu mógł również brać udział w Ogólnym Zebraniu.

Zasięg działania carskiej organizacji był o wiele szerszy niż dzisiejszego spadkobiercy jej chlubnych tradycji – Wszechrosyjskiego Towarzystwa Ratowania na Wodach. Nie funkcjonowało wówczas, jak dziś, specjalistyczne ratownictwo morskie i zadaniem Towarzystwa było również niesienie pomocy ofiarom katastrof morskich. Ustanowiono nawet medal: „za ratunek ginącym na morzu” (oryg. nazwa: „za spasanije pogibajuszczim na morie”).

Medal „Za ratunek ginącym na morzach”

Jak mówi sprawozdanie z działalności za rok 1894, Towarzystwo otrzymało nowy kilkupiętrowy gmach, w którym znajdowały się pomieszczenia dla władz, sale wykładowe oraz magazyny na sprzęt ratowniczy. Wydawało też centralny biuletyn pt. „Ratunek na wodach” (oryg. nazwa: „Spasaniye na wodach”), w którym zamieszczane były roczne sprawozdania z działalności oraz informacje o ważniejszych wydarzeniach z życia organizacji. Ponadto Zarząd Główny prowadził szczegółową kronikę wypadków i akcji ratowniczych, a było ich wiele.

Tak więc, jak na owe czasy, Towarzystwo było stowarzyszeniem doskonale zorganizowanym, sprawnie działającym i dobrze wyposażonym. Jego członkowie z poświęceniem wykonywali swoje obowiązki.

Strona tytułowa biuletynu „Ratunek na wodach”

Kaliski Okręg Towarzystwa Ratowania Tonących

Początki ratownictwa wodnego w Kaliszu sięgają ostatnich lat XIX wieku. Miasto było wówczas stolicą jednej z guberni Królestwa Polskiego. Już wówczas funkcjonowało na jego terenie kółko wioślarskie kierowane przez Józefa Radwana, które podejmowało próby działalności ratowniczej, jednak wszelkie zamiary utworzenia autonomicznej organizacji o tym charakterze były stanowczo udaremniane przez ówczesnego warszawskiego generał-gubernatora Josifa Hurkę, zajadłego polonofoba.

Po odejściu Hurki, w wyniku usilnych starań Radwana i skupionej wokół niego grupy działaczy – wodniaków oraz przychylności gubernatora kaliskiego Michaiła Piotrowicza Daragana, człowieka światłego i przychylnego Polakom, w 1894 r. utworzony został Okręg Kaliski Carskiego Rosyjskiego Towarzystwa Ratowania na Wodach (oryg. nazwa: Imperatorskoje Rassijskoje Obszcziestwo Spasanija na Wodach). Była to jedyna w tamtych warunkach szansa prowadzenie legalnej, choć całkowicie kontrolowanej przez władze zaborcze, działalności ratowniczej. Na czele organizacji stanął niestrudzony Józef Radwan. Ponieważ człowiek ten odegrał w historii Towarzystwa i miasta znaczącą rolę, a później stał się również postacią znaną w odrodzonej Rzeczypospolitej, należy mu poświęcić nieco więcej miejsca. Urodził się w Warszawie. Po ukończeniu II gimnazjum, a następnie wydziału prawa na Uniwersytecie Warszawskim, skierowany został do pracy w kaliskim sądzie okręgowym i od tej pory związał się z miastem nad Prosną do końca swoich dni. Tutaj założył kancelarię prawniczą, a następnie pismo „Gazeta Kaliska” i przez długi okres pełnił stanowisko jej redaktora naczelnego. Oprócz działalności w dziedzinie ratowniczej był Radwan również aktywnym członkiem kaliskiej straży ogniowej, gdzie dosłużył się dożywotniego stopnia ogniomistrza. Wraz z innym zasłużonym kaliszaniec Alfonsiem Parczewskim przyczynił się do rozwoju Kaliskiego Towarzystwa Muzycznego. Należał także do Kaliskiego Towarzystwa Cyklistów. Sprawował też funkcję pierwszego prezesa Towarzystwa Teatralnego. Po likwidacji Kaliskiego Okręgu został prezesem powołanego w jego miejsce w 1907 r. Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego, a w 1919 r. prezesem Polskiego Związku Towarzystw Wioślarskich.

Pod kierownictwem tak wybitnego człowieka nastąpił szybki rozwój kaliskiej organizacji. Jak świadczą wzmianki prasowe z tamtego okresu, przyjęła ona polskojęzyczną nazwę Kaliski Okręg Towarzystwa Ratowania Tonących, co potwierdza broszura dr Leona Wernica pt. „Jak ratować tonących?”. Słowa „carskie” i „rosyjskie” z oficjalnej rosyjskiej nazwy „zniknęły” prawdopodobnie ze względów patriotycznych. Działalność organizacji była jednak ściśle cenzurowana przez władze carskie, czego dowodzi wpis „dazwoleno cenzuroju”, zamieszczony we wspomnianej broszurze Wernica.

Дозволено Цензурою.

г. Варшава 5 марта 1902 г.

Wpis w broszurze dr Leona Wernica

W 1898 r. Towarzystwo liczyło 99 członków rzeczywistych i 2 honorowych, co stanowiło imponującą rzeszę. Wykaz członków stanowi załącznik do niniejszego opracowania

Do statutowych celów organizacji, dostosowanych do miejscowych warunków, należało ratowanie tonących, niesienie pomocy w czasie powodzi, które corocznie nawiedzały okolice miasta oraz nauczanie pływania. Od chwili powołania Kaliskiego Okręgu Towarzystwa jego członkowie z ogromnym entuzjazmem i zaangażowaniem przystąpili do realizacji tych zadań. Wkrótce słyhać było o nim nie tylko w Królestwie ale i w stolicy Imperium Rosyjskiego – Petersburgu. Donosi o tym kaliska prasa z tamtego okresu. O wysokiej randze Towarzystwa świadczy fakt, że honorowym członkostwem obdarzeni byli wysoko-utytułowani funkcjonariusze carscy: „Warszawski Generał-Gubernator, Generał-Adiutant, Jasniesiążę” Aleksandr Konstantynowicz Imeretyński oraz „Kaliski Gubernator, Tajny Radca” Michaił Piotrowicz Daragan.

СПИСОКЪ ЧЛЕНАМЪ

Императорскаго Россійскаго Общества
Спасанія на водахъ,
въ Калишскомъ Округъ.

1898.

а) Почетные члены:

Варшавскій Генераль-Губернаторъ, Членъ
Государственнаго Совѣта, Генераль-Адью-
тантъ, Свѣтлѣйшій Князь Александръ
Константиновичъ Имеретинскій

Калишскій Губернаторъ, Тайный Совѣт-
никъ Михаилъ Петровичъ Дараганъ

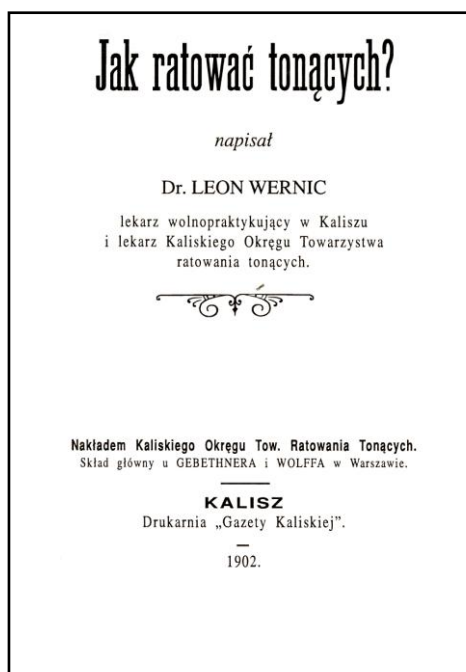
Wykaz członków honorowych Kaliskiego Okręgu

Okręg dysponował w tym czasie niezłymi środkami zarówno finansowymi jak i materialnymi. Według zamieszczonego w prasie sprawozdania posiadał 8 łodzi różnych typów oraz niezbędny podręczny sprzęt ratowniczy. Jego budżet wynosił 900 rubli, co stanowiło znaczny majątek.

Jak już wyżej zaznaczyłem, działalność Kaliskiego Okręgu zyskała uznanie władz w Petersburgu. „Gazeta Kaliska”, powołując się na wydawany przez Towarzystwo biuletyn pt. „Ratunek na wodach”, donosiła, że w mieście nad Prosną przebywał inspektor Oddziału Bałtyckiego Towarzystwa kapitan I rangi baron Nolken, skierowany przez Zarząd Główny w Petersburgu, w celu przeprowadzenia rewizji. Kontrolujący wysoko ocenił działalność miejscowej jednostki, szczególnie zaś umiejętności ratowników, a władze naczelne wyraziły kierownictwu Kaliskiego Okręgu uznanie za „odpowiedni kierunek działania”, jak to określono w protokole.

Wspomniany biuletyn „Ratunek na wodach” informuje również, że w Kaliszu utworzona została szkoła pływania oraz rozpoczęto budowę nowej stacji ratowniczej. Podkreśla także potrzebę dokonania pomiaru głębokości koryta rzeki Prozny, której wody były „zdradliwe” i pociągały wiele ofiar. Nie wiadomo jednak ile numerów biuletynu zostało wydanych gdyż żaden z egzemplarzy nie zachował się, a wydarzenia w nich opisane można jedynie odtworzyć na podstawie prasy znajdującej się w Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej.

Jeśli chodzi o problematykę nauki pływania, to w jednym z wydań ówczesnej „Gazety Kaliskiej” zamieszczony został ciekawy artykuł anonimowego autora na temat tej dziedziny i jej związków z ratownictwem wodnym. Piszący, oprócz wskazówek dotyczących metodyki nauczania pływania i jej profilaktycznych zalet, podawał również zasady bezpiecznej kąpieli, które do dziś nie straciły na aktywności. Można domniemywać, co zresztą sugeruje redaktor gazety, że autorem artykułu był wspomniany już dr Leon Wernic – członek i lekarz Towarzystwa, autor znanej i popularnej broszury „Jak ratować tonących”, wydanej w 1902 r.

Praca wypełniała lukę tematyczną w literaturze ojczystej tamtego okresu i stanowiła wyraźny postęp w porównaniu ze stosowanymi dotąd metodami „cucenia” opracowanymi w latach 70-tych XIX w. przez dra Janikowskiego. Dr L. Wernic wyprowadził do swojego opracowania między innymi dwa najnowsze wówczas sposoby „cucenia”, jak określa te czynności, mianowicie metodę dra Caliano polegającą na uciskaniu mostka oraz sposób dr Laborda polegający na „wysuwaniu języka”.

Z zamieszczonych w kolejnych numerach „Gazety Kaliskiej” licznych informacji dowiadujemy się, że „ratownicy Towarzystwa interweniowali często i skutecznie, a Proсна była rzeką głęboką i niebezpieczną, dno miała grząskie, nurt pełen wirów”. Pływał po niej nawet statek turystyczny. Dalej następuje szczegółowy opis poszczególnych, udanych akcji ratowniczych.

Ta passa sukcesów trwałaby zapewne nadal gdyby nie konflikty jakie zaczęły się pojawiać w łonie kierownictwa Okręgu. Wreszcie narosły one do takiego stopnia, że doprowadziły do likwidacji kaliskiej organizacji. Na jej bazie, a liczyła ona wówczas 174 członków utworzono w 1907 r. Kaliskie Towarzystwo Wioślarskie. Prezesem nowego stowarzyszenia został nadal Józef Radwan. Jego statut stanowił, że ma ono za zadanie rozwój sportu wioślarskiego, niesienie pomocy tonącym oraz nauczanie pływania. Niestety w kolejnych latach założenie statutowe dotyczące ratownictwa wodnego zostały odsunięte na dalszy plan, a następnie całkowicie zaniechane. Tak więc właśnie, osobiste interesy partykularne, wygórowane ambicje niektórych działaczy zniweczyły mozolny dorobek wielu oddanych członków Towarzystwa i doprowadziły je do likwidacji. Jest to kolejny przykład obnażający nasze narodowe wady.

Na powstanie nowej organizacji ratowniczej trzeba było czekać w Kaliszu aż pół wieku. Spadkobiercą chlubnych tradycji swojego poprzednika jest dziś Rejonowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

PO SŁOWIE

Opracowanie dotyczące Carskiego Rosyjskiego Towarzystwa Ratowania na Wodach sporządzone zostało na podstawie statutu tej organizacji oraz innych dokumentów udostępnionych mi przez przewodniczącego Centralnej Rady Wszechrosyjskiego Towarzystwa Ratowania na Wodach generała pułkownika, kandydata nauk ekonomicznych Piotra Wasiliewicza Nielezina, za co wyrażam Mu serdeczne podziękowanie.

Niestety, z uwagi na brak jakichkolwiek oryginalnych dokumentów dotyczących działalności Kaliskiego Okręgu Towarzystwa Ratowania Tonących, jego historia opracowana została wyłącznie na podstawie artykułów i wzmianek jakie ukazały się w zachowanej prasie kaliskiej z tamtego okresu.

**WYKAZ
CZŁONKÓW RZECZYWISTYCH KALISKIEGO OKRĘGU**

б) Дѣйствительные члены:

1. Афанасьевъ Леонидъ
2. Барановскій Станиславъ
3. Барановскій Николай
4. Бакулинъ Владиміръ
5. Бернацкій Юліанъ
6. Билевичъ Конрадъ
7. Бедржицкій Викентій
8. Богданъ Адамъ
9. Боретти Викентій
10. Брындза Александръ
11. Буковинскій Брониславъ
12. Хойновскій Людоміръ
13. Хржановскій Іосифъ
14. Дитрихъ Оскаръ
15. Добржинскій Станиславъ
16. Дзедзицкій Северинъ
17. Дрецькій Феликсъ Докторъ
18. Дубяго Михаилъ
19. Фальковскій Іосифъ
20. Федецькій Янь
21. Фелатовъ Козьма
22. Фибигеръ Рудольфъ
23. Гавецкій Владиславъ
24. Герне Альфонсъ
25. Громбчевскій Мечиславъ
26. Гроссъ Сигизмундъ
27. Грыбскій Адамъ
28. Гутманъ Освальдъ
29. Гельдтъ Юлій
30. Гемпель Густавъ
31. Генри Юлій

32. Гербихъ Іосифъ
33. Гиндемить Освальдъ
34. Гиндемить Брониславъ
35. Хоронжевичъ Станиславъ
36. Горки Іосифъ
37. Яновичъ Алоизій
38. Ясулайтисъ Іосифъ
39. Естеевъ Сергѣй
40. Карскій Романъ
41. Каницкій Адамъ
42. Каминскій
43. Кончковскій Іосифъ
44. Кочкеръ Адольфъ
45. Коковскій Станиславъ
46. Кольскій Гипполитъ
47. Комаръ Георгій
48. Кoryтокскій Юліанъ
49. Крашевскій Іосифъ
50. Крассовскій Люціанъ
51. Кучарскій Стефанъ
52. Кучборскій Антонъ
53. Кунигъ Юлій
54. Кутнеръ Фердинандъ (старш.)
55. Кутнеръ Фердинандъ (сынъ)
56. Левицкій Іосифъ
57. Льгоцкй Іосифъ
58. Лепинскій Іосифъ
59. Лишко Янь
60. Маеръ Андрей
61. Маевскій Владиміръ
62. Малецкій Янь
63. Мамротъ Людовикъ
64. Манасейнъ Петръ
65. Маршель Брониславъ

66. Меллеръ Станиславъ
67. Мильке Альфредъ
68. Миллеръ Генрихъ
69. Млынарскій Викентій
70. Млынарскій Владиславъ
71. Монтагъ Норбертъ
72. Мровинскій Сигизмунтъ
73. Мыстковскій Казимірь
74. Надалинскій Игнатій
75. Новацкій Станиславъ
76. Опелинскій Максимилянъ
77. Оржель Станиславъ
78. Парчевскій Альфонсъ
79. Павловскій Викентій
80. Пекарскій Станиславъ
81. Пясецкій Теофиль
82. Радванъ Юсифъ
83. Ратаевскій Казимірь
84. Радзыминскій Мечиславъ
85. Рымаркевичъ Казимірь
86. Садовскій Казимірь
87. Саксъ Филипъ
88. Сикорскій Эдуардъ
89. Сикорскій Игнатій
90. Сикорскій Викентій
91. Смогоржевскій Цезарій
92. Снавадзскій Сигизмундъ
93. Совинскій Казимірь
94. Стржижевскій Станиславъ
95. Шейрихъ Людовикъ
96. Шаубъ Александръ
97. Шаржинскій Пржемыславъ
98. Щепанкевичъ Брониславъ
99. Шретеръ Густавъ